Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.

Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASIL O SLOVENSKENARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXVIII. Cena lista je $6.00 Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., TOREK, 5. FEBRUARJA (FEB. 5), 1935. Subscription $6.00 Yearly. ŠTEV.—NUMBER 25

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

V senatu se kuha revolta proti Rooseveltovemu načrtu relifnega dela

Mnogo demokratskih in republikanskih senatorjev predloži amendmente in boj bo hud. V nižji zbornici se je kongresnik Connery junaško boril proti "kulijski" plači $50 mesečno, a je pogorel in Roosevelt je zmagal. Connery je dokazal, da ta mezda je le povprečna in minimalna mezda pri relifnih delih bo morda $20 ali celo $10 na mesec

Washington, D. C., 4. febr.— Rooseveltov zakon relifnega dela s proračunom štirih milijard in 880 milijonov dolarjev bo vsekakor zadržan v senatni zbornici. Mnogo demokratskih in republikanskih senatorjev je pripravilo amendmente, ki bodo predloženi čim pride načrt relifnega dela pred zbornico. Načrt je še vedno v senatnem odseku za apropriacije in danes se vrši tajno zaslišavanje.

Načrt relifnega dela, na temelju katerega namerava predsednik Roosevelt uposliti tri in pol milijona brezposelnih delavcev pri raznih javnih delih po "kulijski mezdi" $50 mesečno, določa med drugim tudi to, da privatne družbe sodelujejo pri teh delih. Družbe, ki grade ceste, pristanišča in regulirajo reke, imajo dati vladi svoje inženirje in delovodje ter gradbeno strojno opremo seveda proti majhni odškodnini; nekatera javna dela bodo oddana privatnim družbam na podlagi kontraktov.

Washington. — (FP) — Pri prvem spopadu v nižji zbornici kongresa o "kulijski" plači pri javnih relifnih delih, ki bo znašala mesečno okrog $50, so zmagale odministracijske sile.

Administracijski načrt javnih del je skušal amendirati kongresnik Connery iz Massachusettsa, ki je predlagal dodatek, po katerem bi plače pri kontraktnih javnih delih ne smele biti nižje kot obstoječe (prevailing) ali unijske. Na svoji strani je pri glasovanju imel 131 kongresnikov, administracijske sile, ki so pobijale dodatek, češ, da je predsednik Roosevelt "odločno proti temu, da bi bile plače pri teh delih enake plačam v privatnih industrijah" — so imele pa 159 glasov.

Po tej debati je nižja zbornica s 328 proti 78 glasovom sprejela načrt, ki določa štiri milijarde 880 milijonov za javna dela in relif. Zdaj je načrt pred senatno zbornico.

Connery se je odločno boril proti kulijski plači pri javnih delih. Navedel je dejstvo, da bi bila plača $50 na mesec le povprečna, kar pomeni, da bo najnižja plača lahko znašala le $20 ali pa celo $10 na mesec. To mezdo je pravilno označil za stradalno plačo.

"Edini argument proti mojemu amendmentu je, da bi delavci ne hoteli delati v privatnih podjetjih, če jim plačate več ko $50.

"Vsak izurjen delavec, ki postavlja mostove ali kaj drugega in prejema $1.20 na uro, je vreden te in tudi večje plače. Za mojo osebo ne maram pomagati U. S. Steel ali kateri drugi veliki korporaciji reducirati plače, kar sankcionira vlada s tem vzgledom.

"In prav to smo storili (poleti 1932) s sprejetjem postave za varčevanje. Isti dan, ko smo znižali plače vladnim uslužbencem, je tudi U. S. Steel korporacija naznanila redukcijo 15%."

Največji zagovornik kulijske plače je bil torijski kongresnik Blanton iz Texasa, ki ob vsaki priliki pobija delavske interese. On se je širokoustil o "vzglednih ameriških državljanih," ki jih bo baje napravila ta plača.

Njega je prijel kongresnik Wood iz Missourija, ki je rekel, da prvič v svojem življenju sliši, da je s povprečno plačo $50 na mesec mogoče napraviti iz ameriškega delavstva "vzgledne državljane."

"Jaz se bojim, ako sprejmemo ta načrt brez zavarovanja obstoječih plač, da ne bomo kreirali le peonaže v tej deželi, marveč bomo tudi uničili mezdno strukturo v ameriških industrijah." Pokazal je, kaj se je zgodilo, ko je relifna administracija ukinila minimalno plačo 30c na uro pri relifnih delih. V mnogih krajih je bila ta plača, takoj reducirana na 15 centov na uro.

Če tudi senat odobri administracijski načrt in potrdi $50-sko mesečno plačo, ni nobenega dvoma, da bo vlada s tem dala privatnim podjetnikom iniciativo za splošno redukcijo plač in za oslabitev unijskega gibanja.

Penzije, ki za stare reveže ne bodo penzije

Administracijski načrt ima v vidiku le "porelifanje"

Washington. — (FP) — Prvi del administracijskega načrta za starostno zavarovanje daje malo upanja starčkom in starkam, ki so odvisni od drugih, da se bo njih položaj kaj ali pa dosti izpremenil po uzakonitvi tega programa.

Vse iluzije je razpršil dr. Edwin E. Witte, načelnik Roseveltove komisije za socialno osiguranje. Pred poslovnim odsekom nižje zborice, ki ima v rokah ta program, je odprto rekel, da ne bo pod ta načrt prišel nikdo, če ima otroke ali pa druge svojce, ki ga zdaj podpirajo. To bo njih dolžnost tudi v bodoče.

Ta administracijska skrivnost — Roosevelt se je izkazal za najspretnejšega umetnika pri kreiranju iluzij med masami — tudi pojasni postavko, ki določa le 50 milijonov letne apropriacije za penzije.

In tisti, ki bodo deležni "penzije", smejo od zvezne vlade pričakovati največ $15 na mesec in prav toliko od države. To se bo zgodilo v državah, ki imajo svoje penzijske zakone ali pa jih bodo sprejele. In v najbolj liberalih državah bo penzija znašala največ $30 na mesec. V pretežni večini držav bo znašala dokaj manj, povprečno najbrže toliko kot sedaj, okrog $20 na mesec. Približno toliko znaša tudi relif.

Iz vsega tega sledi, kar se prve kategorije "penzionistov" tiče, to je tistih, ki so prekoračili srednjo starost in ne bodo prispevali v sklad radi brezdelja, bo njih "penzija" — kjer to sploh bo — nekakšen glorificiran relif.

Domače vesti

Nov grob v St. Louisu

St. Louis, Mo.—Dne 1. febr. je umrla Frances Sušin, članica društva 107 SNPJ. Njena smrt je prišla naglo. Ves dan je delala, po večerji je pa naglo zbolela in v nekaj urah je bila mrtva. Doma je bila od Kamnika in tu zapušča moža, tri sinove in hčer.

Mož ustrelil ženo

Pueblo, Colo.—Daniel Fišma, brivec po poklicu in star 46 let, je zadnje dni v družinskem prepiru ustrelil svojo 40-letno ženo Milko. Oddal je na njo pet strelov in žena je bila na mestu mrtva. Oba sta iz Like na Hrvaškem. Moža so zaprli. Ostalo je devet otrok.

Sin našel očeta mrtvega

Pueblo, Colo.—Zadnje dni je umrl Martin Novak, star naseljenec. Njegov sin John Novak iz Sharona, Pa., ki je bil pozvan brzojavno, je prišel prepozno. Našel je očeta mrtvega. Sin je bil star tri leta, ko je oče odšel v Ameriko—in zdaj ga je videl prvič po 45 letih, toda mrtvega.

Dva nova grobova v Clevelandu

Cleveland.—Umrla je Mary Mikulič, roj. Košmerl, stara 40 let in doma iz Malega loga pri Loškem potoku. Pobrala jo je pljučnica. Tu zapušča moža in štiri otroke. — Dalje je umrl mladenič Anton Kožel, star 18 let, edini sin Antona in Mary Kožel. Podlegel je pljučnici.

Smrtna kosa v starem kraju

Jerome, Pa.—John Jurca je bil obveščen po svoji sestri v Trauniku, Mich., da je v Cerknici pri Rakeku umrl njegov oče Tomaž Jurca v visoki starosti 94 let. V Ameriki zapušča sina in tri hčere (dve v Clevelandu).

Cleveland.—Rose Česnik je prejela žalostno vest, da je pri Ložu na Notranjskem umrl njen oče Jožef Martinčič v starosti 76 let. V Ameriki zapušča sina in dve hčeri.

Italijanske čete pobijajo revolto

Atene, Grško, 4. febr.—Tukajšnji konservativni list "Proeia" je objavil vest, da so italijanske čete okupirale Dodekaneške otoke v Egejskem morju, kjer se je pojavila nevarnost izbruha revolte.

Vest se glasi, da je neki italijanski rušilec potopil neko ladjico, na kateri so se nahajali beguni z otoka Kalimos, toda število žrtev ni znano. Prebivalci tega otoka, ki je last Italije, so večinoma Grki. Potop ladje je razburil prebivalstvo.

Italijanska politika na omenjenih otokih je izzvala protiitalijanski sentiment v Grčiji in uprizorjenih je bilo že več demonstracij proti rimskemu režimu.

Velika vročina v Južni Ameriki

Buenos Aires, 4. febr. — Ves južni del južnoameriškega kontinenta se kuha v silni vročini. V vseh letoviščih, kamor se je čez nedeljo zateklo na tisoče ljudi, da se izognejo valu vročine, je bila temperatura 102 stopinj v senci in 111 na solncu. Ta letovišča so Montevideo, Uradvaj, in Cordoba ter Mar del Plata v Argentiniji.

V Buenos Airesu se je vsled velike vročine onesvestilo veliko število oseb, ko je temperatura dosegla 101 stopnjo v senci.

Še izgredi v Franciji

Pariz, 4. febr. — Spopadi med fašisti in radikalci so se včeraj obnovili in eden fašist je bil ubit v Saint Germain en Layu. Krvavi uličnі boji so bili tudi v Lillu, kjer je bilo 10 oseb ranjenih.

SENDERJEVA SVARI PRED HITLERJEVIM 'PACIFIZMOM'

Chicago. — Toni Sender je zadnjo nedeljo na predavanju v Ženskem mestnem klubu svarila pred Hitlerjevim "pacifizmom", ki je oborožen do zob. Izvajala je, da si naciji danes ne žele vojne, ker niso še dovolj pripravljeni. Ni pa nobenega dvoma, da je predvsem nemški fašizem največja vojna nevarnost. Kljub versajski pogodbi, ki dovoljuje Nemčiji armado 100,000 mož, jo je Hitler zvišal na 300,000 mož dobro oborožene in izvežbane sile.

V Nemčiji se najslabše godi ženam, ki niso izgubile le vseh političnih pravic z delavci vred, nego tudi pravico do dela. Sistematično jih naciji mečejo iz vseh poklicev, tudi tovarniških. Odmerili so jim le prostor v kuhinji in na — postelji.

Edini poklic, ki jim je še ostal poleg kuhinje in materinstva, je prostitucija. Vsa druga polja kulturnega in gospodarskega udejstvovanja so skrajno omejena ali pa že uničena. Zdaj se bodo morale umakniti tudi iz tekstilne industrije, njih mesta pa zavzamejo brezposelni delavci za isto plačo.

O podzemskem gibanju ni hotela dosti govoriti. Poudarjala je le, da je to gibanje edina sila v Nemčiji, ki vodi opozicijo proti nacijskemu režimu, ker je vsaka javna kritika zatrta. In kljub temu, da se vsak član tega gibanja prav dobro zaveda izpostavljeni nevarnosti, je vsaka vrzel takoj zamašena, ker so revolucionarji prišli do zaključka, da se je treba za zgraditev nove, delavske Nemčije tudi osebno žrtvovati.

Predavanje za Senderjevo, katero je Hitler razdržavljanil, je aranžiral ženski odbor okrajne socialistične stranke.

ZMRZNIL PRED FORDOVO TOVARNO

Detroit. — (FP) — Sedemintridesetletnemu Johnu Korchaku (Slovenec?) ne bo treba biti več brez dela, niti ga iskati. Oni dan, ko je vso deželo objemal silen mraz, je šel John že ob eni ponoči "štapat" pred Fordovo tovarno v Dearbonu. Bil je prvi v liniji in imel najbrže veliko upanje, da dobi delo, ko zjutraj prično najemati.

Bil je slabo oblečen — v ponošeni suknji, katero je kupil "second hand" pred tremi leti. John je čakal in čakal. Čakal, da napoči jutranja zarja in čakal, da se odpro vrata Fordove uposlevalnice. V tem čakanju v silnem mrazu se je John naslonil ob zid in — čakal. Z zbujanjem dneva so se mu pridružili drugi deloiskalci — dolga, skoraj nepregledna vrsta brezposelnih.

Ko so se zjutraj odprla vrata delodajalnice, je John še vedno slonel ob zidu. Zgledalo je kot bi spal. "Ali boš spal tukaj? Naprej," so se oglasili delavci za njim, ko so se odprla vrata uposlevalnice.

Ker se John ni zmenil za besede tovarišev v bedi, ga je nekdo porinil. Tedaj se je premaknil. Padel je na tla trd ko kamen. Zmrznjen! Od tedaj je pred Fordovo tovarno eden delavec manj. Armada brezposelnih se je skrčila za 37-letnega Johna Korchaka . . .

UNIJE ZAHTEVAJO RICHBERGOVO OSTAVKO

Washington, D. C., 4. febr.—Voditelji Ameriške delavske federacije izjavljajo, da je Donald R. Richberg, izvrševalni direktor NRA, v glavnem odgovoren za Rooseveltov odlok, da je bil pravilnik avtne industrije podaljšan do 16. junija. Unijski voditelji zdaj zahtevajo, da Richberg odstopi.

FRANCIJA IN ANGLIJA SKLENILI NOV PAKT

Dogovor določa, da pomagata druga drugi v slučaju napada iz zraka

NEMČIJA VZTRAJA

London, 4. febr.—Predstavniki Francije in Velike Britanije so včeraj sklenili dogovor, ki se nanaša na orožno enakopravnost Nemčije in predvideva rešitev vseh problemov, da se odvrne nevarnost nove vojne v Evropi. Zaeno sta obe državi skovali vojaško-letalski pakt, ki določa, da mora Anglija ali Francija priskočiti druga drugi na pomoč v primeru, da je prva ali druga žrtev sovražnega napada iz zraka.

Britska vlada je tudi odobrila francosko-italijanski sporazum, ki je bil nedavno sklenjen v Rimu, in ponovno poudarila svoje stališče, da se bo posvetovala z reprezentanti drugih evropskih velesil v slučaju, da bi bila neodvisnost in integralnost Avstrije v nevarnosti. Nov francosko-angleški godovor se smatra za enega najbolj važnih, kar jih je bilo sklenjenih po svetovni vojni. Izjema so morda le tajni pakti, ki so bili sklenjeni med evropskimi državami v zadnjih letih.

Dogovor določa medsebojno pomoč držav vzhodne Evrope in onih centralne Evrope, o katerih govori rimski sporazum. Vsa vprašanja, ki se tičejo oboroževanja, morajo bazirati na deklaraciji, ki je bila objavljena v decembru l. 1932 in katero je delno odobrila ameriška vlada in ki naj bi nadomestila provizije versajske pogodbe, katere omejujejo oboroženo silo Nemčije. Tretji pogoj dogovora določa vrnitev Nemčije v Ligo narodov.

Pierre Laval, francoski zunanji minister, je po končani konferenci podal izjavo, v kateri izraža upanje, da bo Nemčija simpatično sprejela dogovor, ki sta ga Francija in Anglija sklenili v Londonu v interesu evropskega miru. Predstavniki obeh držav so mnenja, da je dogovor tako popoln in razumljiv, da bo morala Nemčija dati direkten odgovor, da li ga odobrava ali ne. Poudarili so, da bi vsak drugačen odgovor Berlina pomenil, da namerava Hitlerjev režim nadaljevati z oboroževanjem Nemčije in da se pri tem ne bo oziral na ovire, ki mu jih stavijo druge države.

Berlin, 4. febr.—Uradniki zunanjega urada so odklonili komentar o pravkar sklenjenem francosko-angleškem dogovoru, čigar cilj je ugladiti pot za vrnitev Nemčije v Ligo narodov. Izjava bo podana šele, ko bodo natančno proučili detajle dogovora. "Nemčija ne bo popustila niti za palec od svoje zahtve, da mora biti njena enakopravnost uveljavljena v praksi in teoretično", je dejal reprezentant zunanjega urada. "Kadar se bo to zgodilo, se bo Nemčija vrnila v Ligo narodov, ne prej. To je naša zadnja beseda."

Ogrska zahteva revizijo

Budimpešta, 4. febr. — Ogrska, ignorirana v rimskem paktu med Francijo in Italijo in prav tako v londonskem paktu, ki se je zadnji teden skuhal v Londonu med Anglijo in Francijo, je včeraj zagnala obupen klic za revizijo meja. Premier Gombos je izjavil, da Ogrska ne sme biti pozabljena v novih paktih in sporazumih.

Madžarski rudarji izvojevali priboljšek

Pečuh, Ogrska, 4. febr.—Tukajšnji rudarji, ki so zadnji teden drugič začeli "smrtno" gladovno stavko pod zemljo, so dobili 10% zvišanja mezde.

TERORIZIRANJE HAUPTMANNOVIH PRIČ

Flemington, N. J., 4. febr.—Hauptmannov glavni branitelj Reilly je povedal reporterjem, da se je pojavila "teroristična kampanja" proti Hauptmannovim pričam. Sedem oseb, ki so bile pri volji pričati v prid Hauptmannu, je iz neznanih virov prejelo grožnjo, da bo zelo dobro za nje, če se drže proč od sodišča.

Hauptmannov proces se bliža h koncu, dasi se lahko še zavleče dva tedna. Državni tožilci so zdaj na delu, da diskreditirajo Hauptmannove priče. Tajni detektivi zasledujejo njihovo prošlost in kakor vse kaže, bodo pri vsaki priči našli kaj, da jo toženjstvo pokaže v slabi luči. Doslej so v dveh pričah odkrili dva bivša butlegarja, v tretji pa bivšega kaznjenca.

Danes se nadaljuje navskriżno izpraševanje Petra H. Sommerja, ki je zadnji petek pričal, da je videl v noči 1. marca 1932 Izidorja Fischa in Lindberghovo služkinjo Violet Sharpe, ki sta se peljala iz New Jerseyja v New York in imela s seboj otroka zavitega v kocu. Glavni tožilec Wilentz pravi, da ne bo miroval, dokler popolnoma ne raztrga Sommerjeve "storije".

Kanadske politične stranke v veliki zagati

Bennettov program socialne zakonodaje je presenetil nasprotnike

Ottawa, Kanada. — Izgleda, da bo Kanada kmalu dobila napredno socialno in delavsko zakonodajo — brezposelnostno zavarovanje, izboljšan penzijski sistem, vladno regulacijo minimalnih mezd in delovnih ur ter večjo kontrolo nad industrijami.

Premier Bennett se je izrekel za ta program in s tem napravil veliko konfuzijo v opozicionalnih strankah, ki se ne upajo pobijati predlaganih reform. Stališče kanadske liberalne stranke je te dni objavil njen voditelj Mackenzie King v parlamentu.

King je ostro kritiziral Bennettovo vlado, ker je tako dolgo odlašala z reformami. Zahteval je, da se vse zadeve manjše važnosti porinejo na stran in tako ugladi pot za sprejetje predloženih reform. Njegova stranka bo podpirala Bennettov socialni program, toda pridržuje si pravico razmotrivati vsakega načrta, ki pride pred parlament.

Konservativci so sprejeli Kingovo izjavo z veseljem na znanje. Smatrajo jo za priznanje, da je Bennett izigral liberalce s svojim nepričakovanim programom socialne zakonodaje in tako povečal svoj politični vpliv.

Dokler ni Bennett javno razglasil svojega programa, je prevladovalo mnenje, da bodo konservativci poraženi na vsej črti pri prihodnjih parlamentarnih volitvah. Liberalci so si bili svesti zmage, toda politična situacija je danes povsem drugačna.

Premier Bennett je v svojem govoru, ki je bil odgovor Kingu, bičal liberalce in namignil, da ne mara ponudene kooperacije. Dejal je, da njih rekord v prvih letih depresije, ko so bili na vladnem krmilu, dokazuje, da je liberalna stranka skupina, ki ne ve, kaj hoče.

James S. Woodsworth, vodja stranke delavcev in farmarjev, ki je v zadnjih mesecih izvojevala večje število zmag v kanadskih provincah in njen vpliv stalno narašča, je sarkastično čestital voditeljem obeh starih strank, ker so končno spregledali in spoznali potrebo socialne zakonodaje.

KALININ ZA DEMOKRATIZACIJO RUSIJE

Sovjetski državljani bodo dobili tajne volitve

PRAVDA NAGLAŠA POTREBO REVIZIJE

Moskva, 4. febr.—Načrt za revizijo ustave Sovjetske unije je bil na včerajšnji seji vseunijskega kongresa uključen v program in pričakuje se, da bo uveljavljen pred zaključkom kongresa. To se je zgodilo v soglasju s sugestijo Mihaela Kalinina, predsednika Sovjetske unije.

Spremembe, ki jih predviduje načrt, uključujejo enakopravno reprezentacijo mest in podeželskih krajev, direktne volitve delegatov na vse vseunijske kongrese in tajne volitve. Doslej so bile vse te pravice zanikane državljanom sovjetske Rusije.

List Pravda naglaša v svoji diskuziji ustavnih sprememb, da je bila sovjetska konstitucija sprejeta l. 1918, v dobi civilne vojne, ko Rusija še ni imela razvitih industrij niti kolektivnih kmetij in ko so bili kapitalisti še mogočen faktor v trgovskem življenju Rusije. Takrat ni bilo vprašanje socialistične lastnine tako važno kakor je postalo pozneje, ko je komunistična stranka pod Stalinovim vodstvom vstopila v dobo praktičnega socializma. Konsekventno, pravi Pravda, je sedaj prišel čas, ki zahteva revizijo ustave, da bo odgovarjala novi ekonomiji.

Glasilo sovjetskih industrij tudi vidi potrebo liberaliziranja ustave in volilnih zakonov, zaeno pa poudarja, da sovražniki ne smejo pričakovati, da bi jim tajne volitve omogočile vrzeli, skozi katere bi lahko širili antisovjetske ideje in postavili na odgovorna mesta ljudi, ki ne odobravajo borbo za uveljavljenje socializma. "Delavsko ljudstvo je že davno šlo čez politična telesa svojih sovražnikov," pravi list. "Demokratizacija volilnega sistema bo le vzpodbujala in razvijala diktaturo proletariata."

Vse sovjetsko časopisje naglaša veliko razliko med demokracijo v Sovjetski uniji in demokracijo v kapitalističnih državah. Demokracija v slednjih, pravi sovjetski tisk, je ustvarila ugodna tla za fašizem in diktature najslabše vrste.

Drugoverci dobili koncesije v Turčiji

Istanbul, Turčija, 4. febr. — Konferenca turške republikanske stranke, ki se je včeraj vršila in kateri je predsedoval diktator Kemal paša, je odločila, da lahko Grki, Armenci in židje kandidirajo za poslance v novem parlamentu, ki se otvori 1. marca. To je prva koncesija nemuslimanom, odkar je Kemal prišel na krmilo Turčije.

Relifne oblasti zapostavljajo stavkarje

Chattanooga, Tenn. — Frank Ward, vodja nogavičarjev, ki so zastavkali proti Richmond Hosiery Co. v Rossvillu, Ga., je obdolžil relifne oblasti, da odrekajo pomoč stavkarjem in jih silijo, naj se vrnejo na delo. Chattanooga je na oni strani meje od Rossvilla in mnogo stavkarjev biva v državi Tennessee.

Ward pravi, da je relifna adminstracija v zvezi z upravo tovarne, v kateri je izbruhnila stavka in da hoče s stradanjem prisiliti stavkarje na kapitulacijo. O stvari je bil obveščen tudi Hopkins, načelnik federalne relifne administracije, ki je pred nekaj tedni javno naglasil da relifne avtoritete ne smejo zapostavljati stavkarjev pri nakazovanju podpore.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina: za Združene države (izven Chicaga) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (članki, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, da je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju, na primer (Dec. 31, 1934), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Potovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Odločna beseda v Angliji

Na Angleškem so delavci drugače organizirani politično, strokovno in zadružno kakor v Ameriki. Angleške delavske organizacije ne zapravljajo časa s pričkanjem o diktaturi, ker so si na jasnem, da morajo prodreti z demokratično taktiko. Zato pa je v Angliji komunistično gibanje jako revno in tudi fašistični poskusi so zelo revni.

Angleška delavska stranka pričakuje, da bo v enem letu prevzela vlado in za to veliko odgovornost so že v teku velike priprave. Stranka ima jasen program, in če zmaga pri prihodnjih volitvah ter prevzame vlado, bo izvajala ta program korakoma. Med tem pa delavska stranka, ko je še v manjšini v parlamentu, stoji krepko na straži za pravice delavcev. V angleški zbornici je okrog 60 laboritov, toda to številce odvaga vse delavske "prijatelje" — in še par sto za nameček — v ameriškem kongresu.

Pred nekaj dnevi je bil v angleški zbornici hud boj zaradi znižanja podpore brezposelnim dlavcem. Torijska vlada bi rada znižala to podporo, da primora brezposelne k relifnemu delu, ki je namenjeno tudi za brezposelne poljedelske težake. Laboriti pobijajo ta načrt. George Buchanan, vodja socialistične skupine v zbornici, je tole povedal ministrskemu predsedniku, katerega pa ni bilo zraven:

"Ministru dela, ki je sin lorda Derbyja, ne bom nič rekel, kajti on ne pozna delavskih razmer in ne razume delavcev. Toda ministrski predsednik Ramsay MacDonald je zrastel v delavskem gibanju in pospel se je v vlado na penijih revežev. Včasi se je boril za brezposelne delavce, a danes, ko predseduje vladi bogatinov, ga ni navzočega, da bi rekel kakšno dobro besedo za delavce. Ministrski predsednik je danes mazač. Še slabši je. On je svinja — najgrši cucek, katerega bi treba našvrkati s konjskim bičem in vreči iz javnega življenja. . . . To se zgodi prej ali slej."

Tako delavski vodja pove na javni tribuni svojemu bivšemu sodrugu. MacDonald je pa molčal . . . Tako je v Angliji, kjer se še ne manjka zvestih delavskih voditeljev!

Pet krav za groš

Slovenski krščeni Jud — slovenski David Goldstein — je zadnje dni v svojem organu, v katerega je investiral nekaj denarja in kateremu pomaga pri kramarsko-možnarski kampanji, poskusil s svojimi mističnimi sposobnostmi. To je magija one vrste, ko nekaj klepečeš ljudem, ki te ne poslušajo, slišijo te pa ljudje, katerim tvoje klepetanje ne velja. Jasno? Če ni, ne moremo pomagati. Nam tudi ni! Toda nekaj se nam sanja . . .

Torej naš Goldstein zaklinja stoodstotne katolike — to so po njegovem — naj nikar ne naročajo Prosvete. — Jasno? Mareš z glavo, brate. Mi tudi. Nekaj je narobe. Nič čudnega, ko je toliko konfuzije v tej depresiji.

Fakt pa je, da naš Goldstein zaklinja "honest-to-goodness" katolike, naj dobro izbirajo. Kajti pred sabo imajo samo dva lista: njegov organ in Prosveto . . . Pomisli, brate! Glasa Naroda ni več, Enakopravnosti ni več in — for the love of Mike! — tudi Pičeve "domovine" ni več! Vse se je nekam pogreznilo, le Prosveta še živi in Goldsteinov organ. In stoprocentni katoliki so zaklinjali, naj ne naročajo Prosvete, temveč le njegov organ — torej oni, ki so že naročeni na organ in ki drugega ne čitajo in — po Goldsteinovem — imajo isto sodbo o Prosveti kako on! — Jasno! Mareš z glavo, brate? Bogme mi tudi; resnično je nekaj narobe.

Ponavljamo: naš Goldstein kampanjira po judovsko in možnarsko (strelja v zrak in strel se v zraku razkadi v nič), adresira one, ki že imajo njegov organ in jih zaklinja, naj naročе njegov organ in ne Prosvete, o kateri vedo le toliko, kolikor jim on pove. Adresira one, ki so njegovi — on vsaj tako misli — in pomaga z vsemi štirimi, da jih privleče za lase k naročbi za organ — da jih kupi za organ . . . Od pete do glave so njegovi in — še jih je treba vleči in zaklinjati! Še jih je treba podkupovati in zaglušiti z možnarji!

Jasno? Mareš z glavo. Mi tudi. To je nekaj takega kakor žabja volna, ptičje mleko, Blažev žegen in sveta trojica, ki je nihče ne razume; to je nekaj takega kakor pet krav za groš . . .

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Še nekaj iz metropole

Cleveland. — December in januar sta meseca letnih sej in konferenc društev in delniških podjetij. Torej to gre h kraju. In da ni brez prepirov in polemik po takih zborovanjih, to vemo vsi. Je pač stara pesem. Zdi se mi pa, da je te robe več ko dovolj.

Sprevidel sem, da je pri pretežni večini takih zborovanj 90 odstotkov trezno mislečih ljudi, ki se ne marajo vtikati v vsako malo in brezpomembno stvarco. Na drugi strani je pa nekaj ljudi, ki vidijo vse črno okrog sebe. In ker stvar tako tudi drugim tolmačijo in še mogoče pravijo, da jo hočejo nasprotniki pobasati v žep, navadno pride do razburjenja duhov in prepirov. Končen rezultat je, da nima nikdo koristi. Ne rečem, da ni kritika na mestu ali koristna v gotovih slučajih, toda je treba premisleka in se človek ne sme preveč razburjati pri takih stvareh, ker razburjenost ga spravi s tira. Lepa beseda lepo mesto najde. Ta pregovor je še vedno na mestu. Toliko o tem.

V državi Ohio smo dobili prav te dni pravo godlo. Ta godla je prodajni ali nakupni davek, katerega nam servirajo naši demokrati, na čelu jim prejšnji governer White, mož, ki je za delavce in farmarje prežalostnega spomina. To rečem radi tega, ker je s to postavo storil delavcem in farmarjem največjo škodo. Da je bila postava sprejeta, je bil tega največ kriv White. Za delovno ljudstvo pomeni veliko novo breme.

Zdaj se lahko ponovno razvidi, kdo je za delovno ljudstvo. Gosopdje kapitalisti se lahko pošteno smejejo v pest ali bolje: direktno v obraz delavski masi, ki izvoli poslance, ki služijo odprto kapitalistom. Enkrat presedlajo z demokratov na republikance, drugič z republikancev na demokrate. Drugega ne znajo. Posledice take ignorance plačujemo vsi skupaj iz naših žepov in tudi moralno v razočaranju.

Naša slavna Nat'l American banka, ki je bila nedavno reorganizirana, posluje prav tiho. Tudi njeno glasilo ne zine ne črne ne bele. Kaj pomeni ta molk, ne vem. Ali se še spominjate kako se je v prejšnjih letih dnevno pisalo in bobnalo v svet, da je "naša" banka najlepša, najzanesljivejša, najbolj močna, najbolj kreditna in najbolj poštena? Da v njej hrani mesto, okraj, poštna hranilnica in celo naš slavni government? No, izkazalo se je pa, da je imela vlada in tudi poštna hranilnica posojene velike vsote v tej banki. Nekateri vložniki pričakujejo dan na dan, da dobe še tistih 80% ven. Pravijo, da so jim to obljubili. Šur, Majk, obljubili. Toda ali nam ni tudi mr. Hoover obljubil, da bomo pekli kokoši v vsaki peči in da bomo imeli dva krasna avtomobila v vsaki garaži? No, sedaj imamo povsod le pajčevino. Ej, obljube so v Ameriki poceni — poceni vam rečem. Pa saj je potrpljenje božja mast . . .

Kaj pa pri naši S.D.Z.? Se sliši, da hoče iti glavni odbor kar na svojo pest preko konvenčnih zaključkov. Ako je to res, upam, da društva in članstvo tega ne bo dopustilo. Bodimo pozorni, ker to so naši, članski interesi.

Naš koncilman mr. Anton Vehovec je zadnje čase vihtel veliko metlo po 32. wardi. Koliko je počistil — bomo videli, je rekel slepec. Angleški listi brijejo norca iz njega, kar je menda vzrok, da je že potihnilo o tem čiščenju. Čistiti hlev, ki se ne da očistiti, je zelo nehvaležno delo. To je spoznal že vsak, ki je imel take iluzije. Radi tega so padli že močnejši Američani. Nam je še znan slučaj koncilmana W. Potterja, ki je bil pred leti ustreljen, ko je hotel razkrinkati neke velike gospode.

Pri današnji roparski korupciji je tako: če posekaš eno korenino, zraste na istem mestu pet novih, ker je vse zvezano. In če pride v urad med te korupcioniste pošten človek, se jim mora podvreči ali se pa odstraniti, ker za vso igro so velike glave! Tonetu Vehovcu vsceno želimo velikega uspeha. Ampak naj gre tja čistiti najprvo, kjer je korupcija največja, ne samo med reveže!

Zadnja proslava pri otvoritvi novih prostorov v SDD na St. Clairju je bila velik uspeh. Delničarji in drugi ljudje so se odzvali v velikem številu, in to popoldan in zvečer. Veliko kritike je bilo radi godbe, ki je igrala v pretežni večini le za mladino. Drugič ob taki priliki je treba tako urediti, da bodo tudi starejši posestniki imeli plesno zabavo — vsi, ki jih srbe pete.

Anton Jankovich (147),
zastopnik Prosvete.

Nekaj misli o današnjem položaju

Bellaire, O.—Čitam dnevnik Prosveto in razmišljam bedni položaj delavstva širom sveta. Noben dopisnik se v Prosveti ne pohvali z delom, oziroma zaslužkom. Ugodnega poročila iščeš zaman. Vsa poročila govore o velikem brezdelju in slabem zaslužku.

Tudi tukaj se nam večinoma ne godi nič bolje. Kompanija nas je že 25. okt. l. l. vrgla na cesto — 600 premogarjev. Nekateri so dobili delo na nočnem šihtu v drugih rovih iste družbe, večina nas je ostala pa na cesti. Vprašaš gospodarja, vprašaš sina, toda vedno isti odgovor: "Zdaj še ni nič, je vse zatlačeno". Greš drugič, tretjič. Zmeraj ista pesem: Še ni nič. In končno obupaš ter sediš pri peči.

Večkrat se ozrem v preteklost borih 17 let nazaj — v vojni čas. Takrat so baroni imeli škarje in sukno in po svoji volji krojili profite. Takrat je bilo geslo: Delaj, ali pa v vojno! Če si izostal od dela le en dan, je prišel boss v hišo in moledoval: Pojdi nazaj v rov. Tam in tam se je sesula škrlovina. Treba je očistiti, podstaviti podpore, da gre jutri delo naprej.

Danes pa jočejo vse vprek, da nimajo profita in tebe, delavca, ne poznajo in ne priznajo nič več. Čeprav si delal 20 let za isto družbo in za istega delovodjo, je vse zaman. Izčrpal ti je moč, za drugo se ne briga. Posebno se ne briga zate, če imaš preko 50 let. Kapitalizem hoče mladih moči, čeprav si ti pri 50 letih prav tako sposoben zaslužiti si borni obstanek kakor mladenič pri 20 letih.

Tako je, dragi delavec trpin. Baronom premoga ni čisto nič vreči pet do šest sto delavcev na cesto. Za njih družine se ne zmenijo. Radi pičlega zaslužka je bilo že prej pomanjkanje, z brezposelnostjo očeta postane položaj pa skoraj obupen.

Vprašaš za delo pri drugem rovu iste družbe. "Vprašaj superintendenta", ti svetuje delovodja. Stopiš k superintendentu in ponoviš svojo željo. "Zdaj ni nič. Bo mogoče drugič", mu pride iz ust, oči pa so uprte v daljavo. Tako se ponavlja dan za dnevom.

Premogarji smo industrijsko večinoma organizirani. Delavec trpin, sveta dolžnost nas veže, da se organiziramo tudi politično. Tu pa tam slišiš, da brez revolucije ne bo preobrata pod današnjim sistemom. Stotisoče trezno mislečega delavstva je nasprotnega mnenja. Vzemimo demokrate in republikance, ki izpodrivajo drug drugega v vladi. In zakaj ne bi delavstvo, ki tvori veliko večino, glasovalo za kandidate socialistične stranke, namesto, da glasuje za republikance in demokrate?

Če se to zgodi v bližnji bodočnosti, smo lahko prepričani, da pride preobrat brez rušenja in uničevanja in, kar je glavno, brez prelivanja krvi. Takrat gotovo odpadejo razne miloščine, moledovanje za delo in razne šikanekane, katerih je delavstvo deležno pod današnjim krivičnim sistemom širom sveta.

Delavec sotrpin! Ne zanašaj se, da ti bo drugi izboljšal tvoj bedni položaj. Za to se moraš potruditi sam. Pridruži se armadi, ki v resnici deluje v tvojem interesu za vso človeško družbo. Prijatelj, ne oziraj se na ime, ampak na delo in program socializma.

Louis Pavlinich (258).

Sanje o povečanju nebes

Herminie, Pa. — Tudi pri nas gre z delom bolj počasi. Zasluži se komaj za skromno preživljanje. Dela se le par dni v tednu.

Dne 28. prošlega decembra sem dobil na svojo grbo pečat 50 let. Danes, dne 29. januarja, pa moj god. Moj patron je Frančišek Saleški; kako dobro vem za svojega patrona, kajne?

Na moj imendan se mi je sanjalo, da je prišel k meni neki agent, ki se mi je prilizoval ter lepo pripovedoval. Nato me je povabil, naj grem z njim. Šla sva. Korakala sva med gorovjem, že od daleč pa sem ugledal klaftrska drva. Prišla sva v šumsko kempo. Tam je bilo tudi več velikanskih vreč. "Kar na delo", sem si mislil, "napolnimo jih!" Pa če bolj smo nakladali, višja je bila vreča. Pri tem sem se spomnil na stari kraj, ko smo suho listje nakladali v mreže.

Takrat je posijalo solnce. Moj spremljevalec se mi je predstavil, da je on France Saleški. Brž naju je nekaj dvignilo, z polno vrečo vred, v oblake, in že sva se znašla pred nebeškimi vrati. Vratar Peter me je srepo ošinil s svojimi grdimi očmi in velel: "Poberi se od tu! Tukaj ni prostora zate!" Nato se je možakar okrenil in izginil v oblakih.

V istem momentu, ko me je nebeški vratar na tako grob način odslovil, sem se domislil, da je morda bral v Prosveti o neki pridigi, v kateri je neki pridigar pripovedoval svojim vernikom, da je v nebesih "placa" še za več milijonov duš, ki pa morajo biti precej čedne.

Vsekakor se je vratar Peter kesal svojega neotesanega nastopa napram meni, kajti kot bi trenil se je spet znašel pred menoj. Vprašal me je za ime in od kod prihajam. Ko sem mu povedal, da sem prišel z zemlje in da je moj patron France Saleški, je pritisnil na gumb in že je predme prifrčal angel. Vpričo tega sem bil precej iznenaden. Iz daljave je bilo slišati glas žage in kladiva. Takrat pa me je že angel pograbil za roko in me odvedel v prostrano delavnico. Tam sem videl čudne stvari, vsake vrste rokodelstva. Brž mi je angel pojasnil, da nebesa večajo! Dal mi je kladivo in žeblje, da bom pomagal pri delu.

V tistem trenotku sem se zbudil. Moja žena je namreč že vstala in se oblačila, jaz sem pa tiščal odejo okrog vratu, misleč, da držim za ono kladivo, ki mi ga je dal angel. Pred očmi je bilo vse megleno. Zato sem pa te moje sanje že prej napisal, tako da, če bi me tista megla vzela, da bi moji ljudje vedeli, da sem šel nebesa povečat.

Frank Vozelj (87).

—Federated Pictures.

Tom Mooney, ki se bori že 18 let, da ga izpuste iz ječe San Quentin, Cal., kamor je bil poslan kot žrtev omreženja.

—Federated Pictures.

Podpredsednik Združenih držav Garner in njegova žena, ki sta pred kratkim priredila banket, katerega se je udeležil tudi Will Rogers (desno), ameriški humorist.

Maškeradna veselica v Detroitu

Detroit, Mich. — Socialistični klub št. 114 in njegov mladinski odsek sta sklenila prirediti maškeradno veselico v soboto dne 9. februarja, začetek ob 7. zvečer, na 242 Victor ave., v dvorani Victor na vogalu Oakland ave., H. P.

Najlepše in najgrše maske dobe nagrado. Igrala bo najboljša godba. Vabimo vse sodruge in rojake, da se udeleže te veselice. Naše blagajne so prazne in če hočemo nadaljevati z našim organizatoričnim delom, pač potrebujemo financ.

Nadalje priredi klub št. 114 skupno s klubom št. 115 "Rdeče rože" 3. marca v S. D. domu na Livernois ave. Ker je to delavska drama, ki nam slika življenje in borbo delavstva, je potrebno, da jo vsi vidite. Nekateri kritiki so nas kritizirali, da je na naših odrih vse preveč humorističnih in buržvaznih stvari. Zdaj se jim bo želja izpolnila, da vidijo nekaj delavskega.

Veselični odbor.

Governer Severne Dakote odstavljen

Bismarck, N. D. — Vrhovno državno sodišče Severne Dakote je odstavilo governerja Thomasa H. Moodieja, ki je bil izvoljen zadnjo jesen. Vzrok odstavitve je, ker Moodie ni bival neprestano pet let v državi kakor določa ustava. Moodie se je podal in njegovo službo je prevzel podgoverner Walter H. Welford.

"Father" Coughlin zahteva denar

Detroit, Mich. — "Father" Coughlin je v nedeljo v svojem govoru v radiu pozval člane svoje "Unije za socialno pravičnost", naj brž prispevajo $40,000, kajti toliko znaša deficit "fathrove" kampanje proti vstopu Združenih držav v mednarodno razsodišče.

Roosevelt predlaga centralizacijo transportacije

Washington, D. C. — Predsednik Roosevelt je zadnje dni predložil kongresu sugestijo za ustanovitev nove federalne agenture, ki bo centralizirala, povezala in kontrolirala vse oblike transportacije, uključivši zrakoplovstvo.

Najzanesljivejše dnevne delavske vesti so v dnevniku "Prosveti." Ali jih čitate vsak dan?

Elektrika v možganih

Ko je pred petimi leti prof. Hans Berger iz Jene sporočil, da mu je uspelo beležiti električne toke v možganih, je ta vest v znanstvenih in tudi v širših krogih zbudila veliko pozornost. Čuli smo trditve, da bo mogoče v doglednem času z možganskim elektrografom ugotavljati na nezmotljiv način pravo človekovo duševno in telesno stanje, posebno pa vsakovrstne bolezni, kakor se je to do neke meje posrečilo z beleženjem električnih tokov v delujočem srcu.

Prvi Bergerjevi poskusi so bili še dovolj ponižni in so se omejevali na osebe, ki so jim morali v zvezi s kakšno operacijo odpreti lobanje. Za odvajanje električnih tokov je uporabljal zelo drobne klorirane srebrne igle, ki jih je polagal na razgaljeno možganjsko skorjo. V progo tokov je vključeval zelo občutljive galvanometre. Že ti prvi poskusi so pokazali, da dajejo možgani kakor srce značilne elektrograme, s kakšnimi desetimi glavnimi valovi v sekundi. Takšen normalen elektrogram je nastajal vedno v bdečem stanju. A vsak čut dražljaj, ki je zbudil pacientovo pozornost, svetlobni blisk, rahel dotik, tudi vsako razburjenje in duševni napor so povzročili v poteku elektrograma takojšnje spremembe.

V kloroformiranem stanju so glavni valovi možganske električne krivulje izginili kakor v naravni nezavesti in so se pokazali sunkovite šele pri prebujenju. Berger je iz tega sklepal, da je smatrati glavne valove za izraz zavestnih dogajanj, šibkejši valovi manjše frekvence pa se nanašajo na delovanje v možganih, ki ne prestopajo praga zavesti.

V neki novejši knjigi je Berger to naziranje zavrgel kot zmotno. Njegovi lastni poskusi so namreč pokazali, da glavni valovi ne izginejo po rabi nekih drugih uspavil, ki ne vsebujejo kloroforma (n. pr. evipan, pernaton), temveč se jim moč in frekvenca celo zviša. To kaže, da so možgani po teh uspavilih navzlic nezavesti zelo razburjeni. Berger govoril zato o dveh vrstah nezavesti: o takšni, ki jo povzroča omrtvičenje velikih možganov (narkoza po kloroformu, omedlevica), in drugi, pri kateri ostane partija velikih možganov delujoča. Še vabnejše pa je spoznanje, da glavni valovi nikakor niso telesni izraz povsem duševnih dogajanj, kakor je menil prvotno. To se pravi z drugimi besedami, da tudi z električno beležno metodo nismo prišli doslej do spoznanja, kakšna sovisnost je med telesom in duševnostjo. Tudi za diagnostične svrhe se to beleženje, ki se vrši danes brez odpiranja lobanje in vsakega drugega operativnega postopka, doslej ni izkazalo. Gotovo je, da povzročajo vsako telesno neugodje, bolezen, poškodba neke spremembe v normalnem poteku glavnih valov, toda te spremembe so tako zamotane, da nam n. pr. ni mogoče ločiti možganskih elektrogramov, ki jih povzroča kakšna oteklina v možganih, od elektrogramov vročičnega stanja, duševne bolezni itd. Toenniss je pred kratkim pokazal, da so celo med elektrogrami poedincev velike razlike, ki nimajo nobene zveze s starostjo in spolom in ki se ne dado spraviti v red niti s kakšnega drugega vidika. Normalnega elektrograma, ki bi veljal za vse ljudi in ki bi bil merilo za ugotavljanje značilnih sprememb v nenormalnih in bolnih stanjih, do danes, žal, še niso mogli fiksirati. Diagnostik za sedaj nima elektrobiološke metode, ki bi mu omogočevala iz samih krivulj razlikovati med bolnim in zdravim.

Umobol in genialnost

Angleški strokovni in dnevni tisk poroča obširno o zanimivem primeru, ki ga je obravnaval londonski Zavod za medicinsko psihologijo in ki ponovno dokazuje, kako blizka sorodnika sta si umobol in genij.

Pred letom dni so oddali v ta zavod mladi šiviljo, ki je imela težke histerične napade. Diagnoza je pokazala, da je bila mladenka vedno slaboumna, zaostala in na izredno nizki stopnji inteligence. Sistematično zdravljenje na kliniki pa je imelo čudežne uspehe. Te dni so jo izpustili popolnoma ozdravljeno, pri čemer so morali še ugotoviti, da razpolaga z inteligenco, ki bi delala čast vsakemu vseučiliškemu profesorju. Njena nadarjenost je daleč nad normalo, uči se izredno hitro, ima čudovit dar za miselne kombinacije, rešuje težke matematične probleme z lahkoto, nje spomin, ki ga pred letom dni dozdevno skoraj ni imela, pa je tolikšen, da je sposobna na pamet povedati celo knjigo, ki jo je samo enkrat prebrala. Iz slaboumnega, histeričnega dekleta se je razvila v enem samem letu osebnost z genialnimi potezami. Brez vsake druge priprave pojde lahko študirat na univerzo in ker je njena družina ubožna, poskrbi zavod sam, da se lahko z uspehom razvije vse svoje sile.

Kako se obvarujemo prehlada

Dunajski laringolog prof. dr. Heinrich Neumann je govoril te dni v radiu o nevarnosti prehladnih bolezni in je dejal, da obstoji tudi zanje tako zvana "dispozicija", nagnjenje, ki so pokazali poskusi, pri katerih poskusne osebe navzlic namenoma povzročenemu prehladu niso obolele. V prvi borbi proti prehladnim boleznim ima pravočasna zaščita najvažnejšo vlogo, z drugo besedo se to imenuje pametno utrjevanje. Veselje do sporta v naših dneh bo prihodnje pokolenje napravilo odporno. Zelo zanimivi so poskusi, da bi to odpornost dvignili tudi z brambnimi snovmi, ki jih producirajo iz bakterij obolelih ljudi samih. Pri ponavljajočih se nahodih si moramo dati pri zdravniku preiskati nos, grlo in sosedne organe, ker niso izključene težke posledice v obliki drugih bolezni.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

KONFERENCA MALE ANTANTE V LJUBLJANI

Zadovoljni smo z rimskimi sporazumi

Nenadoma, skoraj na tihem so sklicali zunanji ministri Male antante konferenco v Ljubljani in sicer zato, da se pogovore o svojem stališču do francosko-italijanskega sporazuma. S sklenitvijo tega sporazuma je nastal v Evropi precej nov položaj in zunanji ministri Male antante so se morali takoj sestati, da se pogovore glede rimskega sporazuma, saj so s tem sporazumom prizadete predvsem države Male antante, najbolj pač Jugoslavija in Češkoslovaška.

Sicer ni prišla v javnost nobena novica o tem, da bi bila Mussolini in Laval govorila o Primorju in Istri, o čemer sta pa gotovo govorila. V komunikeju, ki je bil po rimskem sporazumu izdan, tudi ni nič jasnosti glede tega. Mussolini je najbrže zahteval med drugim tudi, da se mora Jugoslavija enkrat za zmerom odreči Primorju in Istri. Ta nevarnost je razburjala Jugoslavijo in razne organizacije so opozarjale jugosl. vlado na to, da je treba za vsako ceno zahtevati zaščito manjšin v Italiji, hkratu pa tudi nakazale s tem, da se Primorju in Istri za vedno odreči ne smemo in se tudi ne bomo.

V sporazumu v Rimu pa se govori le o nevmešavanju v zadeve druge države in podobne neodločne besede, ki niso nikjer pojasnjene in jih lahko ralagaš tako ali tako. Direktnih besed o Primorju in Istri ni nikjer in zato je ta napetost popustila, nikakor pa ne bojazen.

Zunanji ministri Male antante so se dogovorili za sestanek dne 11. januarja in določili so Ljubljano za kraj konference, ker leži vsem trem najbolj pri roki: Titulescu je prišel iz Švice, kjer biva v nekem letovišču, Beneš je prišel iz Prage, Jevtić iz Beograda. Prvi se je pripeljal v svojem spalnem vagonu češkoslovaški zunanji minister Beneš s spremljevalci zjutraj ob 6. uri, ob 8. uri se je pripeljal z brzovlakom Jevtić, naš vladni predsednik in zunanji minister, pred 9. pa se je pripeljal iz Švice rumunski zunanji minister Titulescu. Benešov in Titulescov salonski voz so na ljubljanski postaji odklopili in postavili na stranski tir. Enako Jevtičev salonski voz, v katerem se je potem po 9. uri začela konferenca, ki je trajala do opoldneva, potem pa so odšli v bansko palačo na kosilo in sestavitev komunikeja. V Ljubljano je prispelo že prejšnji dan mnogo inozemskih časnikarjev, znamenje, da se je ves tisk zelo zanimal za izid te konference.

Komunike priznava, da so se ministri sestali zaradi sklenitve francosko-italijanske pogodbe in ocenitve sporazumov. Dalje pravi: "Zunanji ministri Male antante so izrazili svoje zadovoljstvo z rezultati, doseženimi v razgovorih, ki sta jih imela gg. Mussolini in Laval. Smatrajoč, da ti razgovori morejo v znatni meri okrepiti ohranitev in organizacijo miru, so sklenili sodelovati v najiskrenejšem duhu z vsemi zainteresiranimi silami za praktično izvedbo načel rimskih sporazumov, ob istem času pa mislijo tudi na zavarovanje svojih nacionalnih interesov in splošnih interesov, katerih zvesta braniteljica je bila Mala antanta pri vsaki priliki."

To je ves komunike.

Seveda pa nam bodo šele prihodnji meseci pokazali, ali sta in kako sta se pogodila Laval in Mussolini glede Primorja in Istre. Potem utegne priti do novega naglega zasedanja Male antante in do novega komunikeja!

Snežni viharji po vsej državi. — Ko je pred nekaj dnevi, ravno za pravoslavni božič, začelo snežiti v Sloveniji, je začelo snežiti hkrati po vsej srednji Evropi. Vsa Jugoslavija je nenadoma dobila snega, ponekod celo v izobilju. Medtem ko v Ljubljani in na Gorenjskem ni spešilo bogve kako močno, je padlo več snega na črti Maribor-Brežice. In zdaj vse dni po malem sneži z majhnimi presledki. Zapadlo snega po nižinah v Sloveniji še ni mnogo. Niti za ped ga še ni. Brila pa je prvi dan huda burja in toplomer je padel pod ničlo. Mnogo huje so od snežnih zametov trpele južnejše pokrajine. V hrvatskem Primorju, v Liki ga je zapadlo precej in vihar je zametal ceste in proge, da je bil ves promet ustavljen in da so morali z vso vnemo čistiti progo, pa vendar je bil promet za nekaj časa prekinjen. Prav tako v Bosni in Srbiji. Zelo trpeli pa so Beograjčani, ki so dobili prvi sneg ravno za božič, ko se vse obiskuje in je vse na cestah. Dobili so sneg s staro spremljevalko, ki se pojavi tako pogosto nad Beogradom, nad stekališčem Save in Donave, z viharjem, ki mu pravijo "košava". Poleti prihrumi košava v hipu, zapodi se po beograjskih ulicah, dvigne prah, da je zrak tako poln, da ne vidiš čez cesto, lomi drevje in prevrača mize na prostem in tudi slabe barake. Pozimi pride pogosto s snegom in zavija in mete po ulicah, da se živ krst ne upa na cesto. Taka košava je bila v Beogradu prav za božič. Vse ceste so bile prazne, vsi so ostali doma in jedli mrzlo, zmrznjeno pečeno prase, srbsko božično jed posebne sorte. Tramvaj prav tako na mnogih progah ni mogel obratovati zaradi poledenelih tračnic.

Madžarski odgovor. — Na zadnjem zasedanju Društva narodov (pravilneje bi se imenovala to Zveza držav!) je na jugoslovansko spomenico glede marseillskega atentata dobila Madžarska nalog, da preišče in dožene morebitne nepravilnosti v poslovanju madžarskih oblasti. Kakor poročajo zdaj listi, je Madžarska v teh nekaj tednih že preiskala vse te zadeve ter tudi sestavila poročilo, v katerem navaja, kaj je ugotovila preiskava in kaj je vlada ukrenila proti krivcem, kolikor jih je našla. Ko smo pisali o tem, smo že napovedali, da bo Madžarska najbrže priznala krivdo kakega okrajnega glavarja ali drugega upravnega uradnika in ga bo premestila ali upokojila. In res je baje v spomenici, ki še ni objavljena, naštetih nekaj uradnikov, ki so zagrešili to ali ono v zvezi s teroristi, in so jih zdaj za kazen upokojili oz. suspendirali. Sprva je hotela baje Madžarska predložiti Zvezi narodov le kratko, zelo skopo poročilo brez kakršnihkoli imen. Zdaj pa, kakor poročajo, bo predložila zelo obširen odgovor z natančnimi imeni kaznovanih uradnikov. Odkod ta izprememba? Prvič najbrže zato, ker so nekateri francoski listi objavili med tem natančna imena krivih uradnikov na Madžarskem in bilo bi torej nespametno prikrivati imena s strani Madžarske. Drugič pa je Madžarska sestavila obširno poročilo najbrže na Mussolinijev nasvet tik po pogovoru z Lavalom, pač v želji, da se zadeva marseillskega odgovora končno veljavno spravi z dnevnega reda. Madžarska tudi ni bila dolžna sestaviti to poročilo do januarskega zasedanja Društva narodov, a ga je sestavila in ga bo predložila Društvu s prošnjo, da pride že pri tem zasedanju na dnevni red, kar bo gotovo sprejeto. Pod Mussolinijem vplivom bo nastopila Madžarska pomirljivo in bo po Mussolinijevem naročilu najbrže skušala tudi ustvariti vsaj začasne prijazne stike s sosedi, tudi z Malo antanto seveda. Razmere v srednji Evropi bi se s tem nekoliko zboljšale, namreč glede razmerij posameznih držav med sabo. — Zaradi rimskih pogajanj in sporazumov med Lavalom in Mussolinijem pa bo imela Mala antanta 11. januarja konferenco v Ljubljani. Sestanejo se vsi trije zunanji ministri Male antante: jugoslovanski Jevtić, češkoslovaški Beneš in rumunski Titulescu. Razpravljali bodo o mednarodni politiki zlasti glede na francosko-italijanski sporazum in izpremenjeno madžarsko zunanjo politiko.

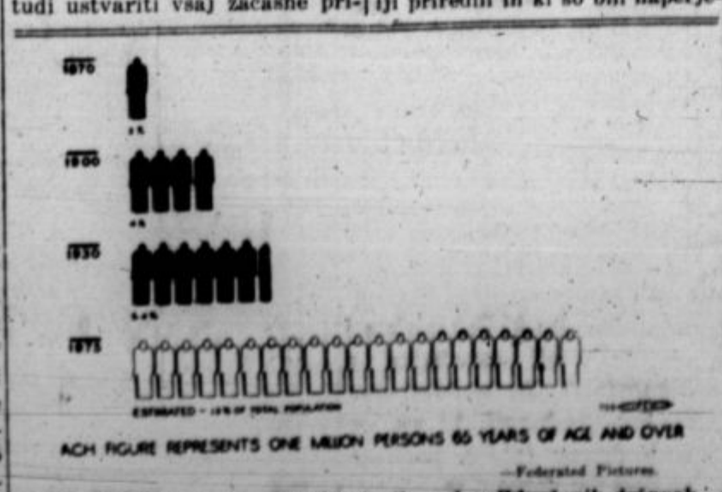

Ta slika kaže porast števila starih oseb v Združenih državah.

Vesti iz Primorja

ŽRTVE TERORJA V ČRNEM VRHU

V koprskih zaporih je baje znorel Rejc Franc

Postojna, januarja 1935.—Poglavje o črnovrških aretacijah in progonih še ni končano. Veliko število fantov in mož preživlja v koprskih zaporih najtežje dneve fašističnega nasilja. Poročali smo že o žrtvi starega Plešnarja iz Zadloga, ki so ga poslali iz zaporov duševno bolnega in vsega izmaličenega, da so v resnih skrbeh za njegovo življenje. Sedaj pa nam poročajo, da je vsled pretepanja in mučenja v koprskih zaporih zblaznel 28-letni Rejc Franc, doma iz Lomov, ki je bil zaposlen v črnovrški mlekarni. Rejc je bil aretiran med prvimi in že takoj prvi dan so ga tako pretepli, da so ga domači, ko se je vrnil v spremstvu karabinjerjev k hišni preiskavi, komaj spoznali. Že iz teh dveh žrtev lahko sklepamo, kakšen mora biti položaj ostalih aretirancev.

I. Zadel iz Il. Bistrice konfiniran na pet let

Il. Bistrica, januarja 1935. — V zadnjem številu smo poročali o konfinaciji nekega čevljarja iz Il. Bistrice, za katerega pa še nismo vedeli imena. Ta čevljar je zgoraj omenjeni Zadel, po domač Šmajev iz Il. Bistrice. Mož je bil odpeljan po zelo hitri konfinacijski proceduri na Liparske otoke. Doma je pustil majhnega otroka brez matere, ki mu je pred kratkim umrla. Otroka so sprejeli dobri ljudje, ker mu oče ni zapustil prav ničesar, saj je bil zelo reven. Ta primer konfinacije nam odkriva ogromno tragedijo posameznikov v odporu proti fašizmu.

Naša mladina v fašističnih uniformah

Trnovo, januarja 1935. — Vsa naša mladina je vpisana v fašističnih mladinskih organizacijah. Toda samo z vpisom se Italija ne zadovoljuje. Vsi člani morajo delovati v organizaciji, najmanj, kar zahtevajo, je, da se redno udeležujejo vseh fašističnih proslav in parad. Človek bi mislil, da je naša mladina navdušena za tako igračkanje. Vendar pa je to vse drugače. Naši mladini je tako odvratna fašistovska uniforma kot vse ostalo, kar je fašističnega. Upira se, kjer se le more in kadar nanese prilika. Najlepši dokaz za to je bila zadnja fašistična mladinska proslava, na katero skoro nihče ni prišel. Takih dokazov imamo brez števila. Najznačilnejša pa je izjava mladega avangardista, ki se je kot priden in vesten sodelavec, sicer Slovenec, a vzgojen v italijanskih zavodih, udeležil nekega društvenega izleta na mejo. Ko se je vrnil, je med drugim rekel, da bi bilo vse lepo in dobro, le ko je bil čisto na jugoslovanski meji, si je zaželel, da bi vrgel obleko in orožje od sebe ter pobegnil čez mejo, čeravno so vsi govori, ki so jih voditelji priredili in ki so bili naperjeni proti Jugoslaviji, imeli drugačne namene. Navzoči so obstrmeli. Vedno so se ga izogibali, kot se jim ni zdel zanesljiv, kot velik zaupnik fašističnih vodij, pač pa zelo nevaren. Kljub vsem težnjam, vsiliti naši mladini fašistične ideje in približati jo italijanstvu, so dosegli tako neznaten uspeh, da za enkrat ne more biti govora.

VEDNO ISTA METODA

Oblasti silijo dekleta v fašistične organizacije

Gorica, januarja 1935.—Pred nedavnim je šolsko oblastvo v Prvačini sklicalo na sestanek vsa dekleta iz vasi. Odzvalo se jih je je nekoliko in tem je bilo na sestanku predlagano, da naj se vpišejo v fašistično organizacijo "Giovani Italiane". Nekatere so na pritisk obljubile, da se bodo vpisale, a na prihodnjih sestankih je tudi teh zmanjkalo. To ni ostalo brez posledic. Politični tajnik Nardini, učitelj, in karabinjerji so pričeli iskati istega, ki ima vso vas pod svojim vplivom. Bistre glave so takoj našle krivca in so vso zadevo nekako takole speljale. Izmislili so si, da je bila ena mlajših deklet izmed tistih, ki so bile na sestanku, pri spovedi in da je tej rekel župnik, da ji ne da odveze, če se vpiše v to fašistično organizacijo. To so javili kvesturi, ki je dala ukaz za aretacijo župnika. Vsa njegova zatrjevanja in zagotavljanja o nedolžnosti in neprizadetosti so bila brezuspešna. Preganjali so ga toliko časa, da je župnik, ki je že v visokih letih, popolnoma onemogel.

FAŠISTIČEN "DOPOLAVORO" IN NAŠE GODBE

Usoda godb, ki nočejo zastonj igrati na fašističnih priredbah

Gorica, januarja 1935. — Ko so ob priliki fašističnega praznika pozvali domačo godbo iz Šempasa, da bi igrala na fašistični prireditvi, je ta vabilo odklonila. Pred kratkim je zato "Dopolavoro provinciale" v Gorici izdal okrožnico na vse podružnice po deželi s pozivom, da ne smejo pri prireditvah, to so plesi in samo plesi, naročati te godbe. Ker je ta godba obenem lastnik plesišča ali po domače brjarja, so pozvali svoje podružnice tudi, da ne sme nobeno najeti plesišča. Prepoved je izdana za nedoločen čas.

Ista usoda je doletela godbo iz Vogerskega, in sicer ob priliki zadnje obletnice "pohoda" na Rim. Vzrok tej odredbi je v tem, ker se niso hoteli udeležiti fašistične prireditve kot smo že omenili in da bi tam zastonj igrali. Godci so namreč zahtevali po 10 lir. Ko je ta vest prispela v Dorenberg je predsednik javil političnemu tajniku, da godba noče igrati za narodno prepričanje, ampak za lire. Politični tajnik je odgovoril in izrekel sodbo, da ne smejo na Vogerskem ne igrati in plesati leto dni.

Fašistični učitelji pretepajo v šoli

Postojna, januarja 1935. — V Hruševju, kjer je sedež županstva, je učitelj neki Sicilijan, ki je obenem tudi podešta hranovske občine. Ta župan-pedagog je nekega osemletnega dečka v šoli tako pretepel, zlasti po rokah, da so revčku počrneli vsi prsti. Radi tega barbarskega početja so se pritožili proti učitelju in podeštatu na pristojno mesto, toda do sedaj se možu ni dogodilo ničesar.

Veliko število vojakov ob meji

Hotedršica, januarja 1935.—V Novem Svetu, ki šteje komaj okoli 40 hiš, je nad 200 vojakov. Nastanjeni so po privatnih hišah, zavzeli so ponekod vse prostore, tako da so se morali domačini, tudi veččlanske družine stisniti v en sam prostor. Vojaštvo je zaposleno pri utrjevanju meje, zlasti pri napravah žičnih ovir. Med ljudstvom vlada silno nezadovoljstvo in strah pred utrjevanjem, kateremu ni ne konca ne kraja.

Nova orožniška postaja ob meji

Hotedršica, januarja 1935. — V Novem Svetu so zaradi novih utrjevanj ob meji ustanovili novo karabinjersko postojanko kljub temu, da je komaj v pol ure oddaljenem Godoviču vse polno javnih organov, miličnikov, financarjev in karabinjerjev. — Karabinjerji imajo sicer nalog, da pustijo domačine čim bolj na miru, vendar pa kot izgleda, se ne držijo teh navodil.

Razgaljenje kulijskih mezd v Kanadi

V pohištveni industriji znašajo komaj $3 do $5 na teden. Premier obljubil reforme

Ottawa, Kanada. — Od lanske pomladi je bila kanadska javnost že precej poučena o brezmejnem izkoriščanju delavcev v nekaterih industrijah kot posledica delovanja vladne komisije za preiskavo cen. Toda v nobeni industriji ni ta komisija odkrila tako nizkih plač kakor v pohištveni.

Celo izčučeni delavci zaslužilo komaj od $3 do $5 na teden, mizarski vajenci pa $1.68 za ves teden dela. Komisija je dognala, da te nesramno nizke plače niso nobena izjema, ampak nekaj običajnega. Povprečna tedenska plača v 26 tovarnah, uključivši plače delovodij in upravnih uradnikov, je znašala komaj $9.94. Iz tega sledi, da je zaslužek ročnih delavcev polovico manjši.

Priče so pred komisijo izpovedale, da so mnoge družine teh delavcev prisiljene iskati vladne pomoči, čeprav dela eden ali več članov družine.

Med glavnimi krivci pri trganju plač sta dve departmentni trgovini v Torontu — E. Eaton Co. in Robert Simpson Co. Veletrgovci forsirajo tovarne na znižavanje cen, kar tovarnarji preložе na rame delavcev, ki niso organizirani. Proti organizaciji se bore tovarnarji prav s tako veliko energijo kakor ameriški openšaparji.

Bennettova vlada je ob otvoritvi parlamenta obljubila nekakšne reforme proti nesramnemu izkoriščanju. Te reforme bodo v zakonu za minimalno plačo in maksimalni delovni teden. Premier Bennett je obljubil tudi zavarovanje proti brezposelnosti in bolniško zavarovanje. Obljubil je še več drugih reform.

Ta razmeroma nagel zatek Bennettove vlade k reformizmu ima svoje politično ozadje. Vlada bo morala namreč ititi kmalu pred volilce, najbrž še letos. Spoznala je pa, da bo sigurno poražena, če ne skuša porezati bul gnilega kapitalizma in delavskim masam dati dozo zdravil.

S strani liberalne stranke, ki tvori opozicijo, se kanadskemu kapitalizmu ni treba ničesar bati. Sploh je Bennettova vlada s svojim predloženim programom liberalce skoraj popolnoma razorožila. Večji strah ima kanadski kapitalizem pred delavsko stranko, Cooperative Commonwealth Federation, ki je pri zadnjih volitvah v Torontu izvolila župana, prav tako v Winnipegu in izšla zmagovita pri občinskih volitvah v več drugih krajih. Delavska stranka, ustanovljena pred dvema leti, ima socialistični program.

TEKSTILNA DRUŽBA SE JE PREMISLILA

Southbridge, Mass. — (FP) — Tukajšnja tekstilna družba Hamilton Wollen Co., pri kateri so delavci v enem letu že tretjič zastavkali za priznanje unije, je naznanila, da se je "premislila" in ne bo opustila svoje tovarne. Na delo sprejme vseh 600 stavkarjev.

"Saj smo vam pravili, da je kompanija vas hotela le vleči za nos, da bi zdrobila stavko," zdaj pravijo unijski voditelji. Direktorij in nato tudi delničarji so namreč zaključili, da opuste obrat, češ, da so delavci pretrmasti. Pa tudi s tem strašilom jih niso mogli zbegati.

Na svoji strani so imeli tudi časopisje, ki je pisalo, da so se delavci pričeli seliti trumoma. Organizatorica tekstilne unije Jean Gautier pravi, da so bila tudi ta poročila skovana, ker ni odšel niti eden stavkar.

In ker vsi manevri niso nič pomagali, je družba zdaj naznanila, da prične z "začasnim" obratovanjem svoje dvamilijonske tovarne. Njen letni račun pokazuje, da biznis ni tako slab in da kljub trem stavkam v enem letu ne bodo delničarji ostali brez dividend.

—Federated Pictures.

Ruski jeklarski delavci v paradi s svojimi reprezentanti, katere so izvolili v moskovski sovjetski svet.

ŠIROKI ODMEVI STAVKE VOZNIKOV V FARGU

Fargo, N. D. — (FP) — Radi neprovociranega napada in masne aretacije stavkajočih voznikov v tem mestu je med delavstvom in tudi med farmarji nastalo veliko ogorčenje. Z dežele so celo prišli glasovi o protestnem gibanju med farmarji, ki so zagrozili, da jih pride stotine v Fargo v znak solidarnosti s stavkarji.

Na to niso računali ne bosje niti policijska oblast, ki je na stavkarje izvršila enega najbolj provokativnih napadov. Na ukaz openšaparjev je navalila na unijsko dvorano s plinskimi bombami in aretirala 95 delavcev, med njimi tudi nekega 75 let starega učitelja, ki je za FERA predaval delavcem o zgodovini.

Edini vzrok za ta napad je bilo piketiranje, ki je bilo povsem mirno. Pravi vzrok je bil seveda načrt bossov za zdrobitev unije voznikov za vsako ceno. Ker so bili razvaževalci mleka pred nekaj meseci uspešni v stavki, so bossi prišli do zaključka, da je stavkam treba napraviti konec.

Za aretirance je bila določena kavcija $500 za vsakega, kar pomeni skoraj $50,000. Obrambo je prevzela Civil Liberties unija, s katero sodelujejo tudi organizirano delavstvo v Minneapolisu, od kjer sta prišla predsednik in tajnik centralne unije in prav tako odvetnik Arthur Lesueur. Njega je poslala v Fargo Civil Liberties unija.

Tukajšnja centralna unija je pa protestirala pri governerju in tudi pri obeh zveznih senatorjih Nyeju in Frazierju. Ob času napada so bile v dvorani tudi žene in otroci stavkarjev. En otrok je bil zadet od bombe in so ga morali odpeljati v bolnico.

Reporterji v mezdnem gibanju

Boston. — Tukajšnja časnikarska unija je obnovila pogajanje z upravo lista Herald-Traveler za sklenitev kolektivne pogodbe. Časnikarji zahtevajo petdnevni tednik, določitev minimalne plače, vzpostavitev mezdne redukcije in preferenčno delavnico. Časnikarska unija je stavkajočim kolegom pri Newark Ledgerju poslala $371 stavkovne podpore.

—Federated Pictures

Delavka piketira prodajalno Atlantic & Pacific Co. Napis, ki ga nosi, poziva ljudi, naj ne kupujejo izdelkov National Biscuit Co., kjer so delavci zastavkali.

Boj oblačilnih delavcev proti 'čizlerjem'

Znižani delovnik brez znižanja plač v industriji bombažne obleke še zdaj ni v veljavi

New York. — Štiri mesece je že preteklo, odkar je Roosevelt odredil znižanje delovnika v industriji bombažne obleke na 36 ur v tednu brez znižanja plač, toda stvar se še zdaj ni izvršila.

Tej odredbi so se uprli podjetniki, ki so najprej dobili odgoditev skrajšanja delovnika od 1. oktobra do 1. decembra. V začetku decembra je šla pa skupina 31 podjetnikov na zvezno sodišče po injunkcijo proti enforsiranju modificiranega pravilnika.

Pozneje se je tej skupini pridružilo še okrog 60 drugih podjetnikov, ostalim je pa pravilniški odbor naznanil, da jim s skrajšanjem delovnika od 40 do 36 ur na teden ni treba zvišati plač za 10%, kar je glavna sporna zadeva. Taka modifikacija pravilnika bi za delavce pomenila znižanje plač za 10%, to je skrajšanje delovnika brez sorazmernega zvišanja plač.

"Začasna" injunkcija je bila na sodišču skoraj dva meseca. Te dni jo je pa distriktno sodišče v Washingtonu, kjer je bila izdana, razveljavilo in jo odklonilo spremeniti v permanentno.

V tem oziru je stvar zdaj razčiščena. Toda modificirani pravilnik še vedno ni v veljavi. Na predvečer razsodbe washingtonskega sodišča je Amalgamated Clothing Workers v sporazumu z International Ladies Garment Workers in United Garment Workers unijo zagrozila s splošno stavko v industriji bombažne obleke.

Kontraktorji, ki izdelujejo srajce za tovarnarje, so jo v tem pa prehiteli in izprli nad 15,000 delavcev v New Yorku. Unija je izpor spremenila v stavko in naznanila, da se noben delavec prej ne vrne na delo, dokler delodajalci ne sprejmejo modificiranega pravilnika.

Najbolj čudno v zvezi s tem izprtjem je to, da je naperjeno proti tovarnarjem. Kontraktorji so menda pripravljeni zvišati plače za 10%, toda hočejo večjo ceno od tovarnarjev.

Splošna stavka, v kateri bi bilo prizadetih nad 50,000 izdelovalcev srajc in druge bombažne obleke, visi v zraku. Radi odloka washingtonskega sodišča je pa vsekakor upanje, da se bodo tovarnarji podali in sprejeli modificirani pravilnik.

Pri Firestone Co. ne bo stavke

Akron, O. — Na izredni seji federalne unije pri Firestone Rubber kompaniji ni predlog za takojšnjo napoved stavke dobil potrebne tričetrtinske večine. Manjkalo je 24 glasov.

Seja je bila sklicana te dni z namenom, da delavci odločijo, kakšno akcijo naj zavzamejo proti družbi radi njenega ignoriranja odloka delavskega odbora glede tovarniških volitev. Večina je bila za takojšnjo stavko, opozicija je pa argumentirala, da bi stavka samo pri tej družbi ne bila efektivna, marveč je treba delovati za splošno stavko v vsej kavčukarski industriji. Pred glasovanjem je zastopnik Ameriške delavske federacije Coleman C. Claherty obljubil delavcem pomoč osrednjega odbora, če pride do stavke.

Maksim Gorki:

MATI

SOCIALEN ROMAN

— Prav. Ampak počakaj! — ga je ustavil Ribin. — Človeka je treba obnoviti — si mislim jaz! Če se človeku izpušča — ga položi v banjo, — umij ga, obleci v snažno obleko — pa ozdravi! Kajne? In če je srce garjavo, snemi kožo ž njega, četudi teče kri, umij ga, odeni v novo obleko — kajne? Kako se drugače odznotraj očisti človeka?

Pavel je govoril goreče in ostro o bogu, o carju, o oblastniji, o tovarni, o tem, kako za mejo delavci branijo svoje pravice. Ribin se je od časa do časa zasmejal, časih pa je udaril s prstom po mizi, kakor da bi napravil piko. Pogosto je zaklical:

— Tako je!

In enkrat je smehljaje potihoma dejal:

— Ej, mlad si še . . . Malo poznaš ljudi!

Pavel se je ustavil pred njim in resnobno pripomnil:

— O starosti in o mladosti ne bomo govorili! Poglejmo raje, čigave misli so resničnejše.

— To se pravi, po tvojem, so nas celo z bogom ogoljufali? Tako je. Tudi jaz mislim, da je naša vera kriva in škodljiva . . .

Tu se je vmešala mati. Kadar je sin govoril o bogu ali o čem drugem, kar je spajala s svojo vero vanj, kar ji je bilo drago in sveto, je zmerom iskala njegov pogled, molče ga je hotela prositi, da ji ne trga srca z ostrimi in rezkimi besedami svoje nevere. Ampak za njegovo nevero je čutila vero, in to jo je pomirilo.

Zdelo se ji je, da je tudi Ribinu, starejšemu človeku, prav tako neprijetno in žaljivo poslušati Pavlove besede. Ko pa je Ribin mirno stavil Pavlu svoje vprašanje, ni več strpela, temveč je odločno dejala:

— Glede boga — bodita previdnejša! Sama bodita, kakor hočeta . . . — Globoko je vzdihnila in še z večjo močjo nadaljevala: — Na kaj naj se jaz, starka, opiram, če mi vzamete boga . . .

V oči so ji stopile solze. Pomivala je posodo in prsti so se ji tresli.

— Niste nas razumeli, mama! — je tiho in prijazno dejal Pavel.

— Oprostite, mati! — je dostavil počasi Ribin in smehljaje pogledal Pavla.

— Pozabil sem, da si prestara, da bi si dala porezati bradavice . . .

— Nisem jaz govoril — je nadaljeval Pavel — o dobrem in milostljivem bogu, ki vanj verujete, temveč o bogu, ki nas popje ž njim straše kot s palico . . . o bogu, v imenu katerega hočejo zasužnjiti vse ljudi zlobni volji nemnogih ljudi . . .

— Tako je, da! — je vzkliknil Ribin in zabobnal s prstmi po mizi. — Celo boga so nam podtaknili; vse, kar imajo v rokah, izrabljajo proti nam! Spomni se, mati, da je bog ustvaril človeka po svoji spodobi — to se pravi, bog je človeku podoben, če je človek bogu. Mi pa nismo podobni bogu, ampak divjim zverinam. V cerkvi nam kažejo strašilo . . . Premeniti moramo boga, mati, očistiti ga! V laž in v kleveto so ga oblekli, popačili so mu obličje, da ubijejo naše duše! . . .

Tiho je govoril, ampak od sile prepričevalno, vsaka njegova beseda je kakor mehak in težak udarec padala materi na glavo. In njegovo črno obrobljeno, veliko žalno obličje jo je navdajalo s strahom. Temni blesk njegovih oči je bil neznosen, žalost je budil in glodajoč strah v srcu.

— Ne, rajše uidem! — je dejala in odkimala z glavo. — Kdo bo to poslušal . . . ne morem!

In urno je odšla v kuhinjo in za njo besede Ribinove:

— Glej, Pavel, prav ima! Ne v glavi, temveč v srcu je začetek! . . . To je kotiček v človeški duši, kjer ne zraste nič drugega . . .

— Le razum! — je trdo dejal Pavel. — Le razum osvobodi človeka!

— Razum ne daje moči! — je odgovoril Ribin glasno in trdovratno. — Srce daje moč — ne glava!

Mati se je slekla in legla spat, ne da bi molila. Hladno ji je bilo in neprijetno. In Ribin, ki se ji je spočetka zdel soliden in razumen, je zbujal v njej gluho sovraštvo.

— Krivoverec! Puntar! — si je mislila poslušaje njegov enakomerni glas, ki se je glasno prelival v njegovih širokih prsih . . . — Le tega je še . . . manjkalo!

A on je govoril uverjeno in mirno:

— Svetišče ne sme ostati prazno. Tam, kjer prebiva bog — je bolno mesto . . . in če izgine iz duše — ostane rana v njej — tako je. Pavel, treba je zamisliti novo vero . . . Novega boga je treba vstvariti — boga za vse, ne sodnika, ne vojščaka, temveč boga — prijatelja ljudi!

— Glej, tak je bil Kristus! — je vzkliknil Pavel.

— Čakaj! Kristus ni bil trden v duhu . . . Če je mogoče, je dejal, naj gre kelih mimo mene . . . In cesarja je priznaval . . . Bog ne more priznati človeške oblasti nad človekom, on je — vsa oblast! On ne deli svoje duše in ne reče: to je — božje, to je — človeško . . . Če je prišel utrdit božje — ne potrebuje nič človeškega. A on je priznaval — trgovino . . . in zakon je priznaval . . . In smokvo je po krivici preklel . . . Ali je sama zakrivila, da ni rodila sadu? Tudi duša ni po lastni krivdi nerodovitna za vse dobro . . . ali sem zlobo sam vanjo zasejal? Tako je!

V sobi sta neprenehoma zvenela dva glasova, kakor da bi se spoprijela in se v razburljivi tekmi borila drug z drugim. Urno je korakal Pavel in tla so škripala pod nogami. Kedar je on govoril, je ves šum tonil v njegovih besedah, a kedar je mirno in počasi tekel težki glas Ribina — je bilo slišati tiktakanje ure in tiho škripanje mraza, praskajočega z ostrimi kremplji po steni.

— Rečem ti po svoje, po kurjaško: bog je ognju podoben. Da! Nič ne utrjuje, ne more . . . topi in žge, kedar sveti . . . Cerkve sežiga, a jih ne postavlja. V srcu živi. Pravijo: bog je beseda, ampak beseda je duh . . .

— Razum! — je trdovratno popravil Pavel.

— Dobro! Bog je v srcu in v razumu, ampak ne v cerkvi! V tem je gorje in žalost in vsa nesreča ljudi — sami sebi smo postali tuji! Odtrgano je srce od razuma in razum je zginil . . . Človek ni edin sam s seboj . . . bog zedinjuje človeka in ga zaokrožuje . . . bog ustvarja samo zaokrožene stvari, zemljo in zvezde, in vse vidno . . . Kar je ostrega, robatega, je — od človeka . . . Cerkev je božji grob in človekov . . .

Mati je zaspala in ni čula, kdaj je odšel Ribin.

Pogosto je prihajal, in če je bil pri Pavlu kdo izmed tovarišev, je Ribin sedel v kot in molčal, le redko je potrdil:

— Tako je!

Nekoč je glasno dejal — in s temnim pogledom je pregledal vse —:

(Dalje prihodnjič.)

Frederic Boutet:

LJUBEZEN IN NAČELA

Z osemindvajsetimi leti je prevzel Louis Dubourg po svojem očetu vodstvo tovarn v Puteau in se oženil.

Bil je takrat čeden fant sigurnega nastopa, sportne zunanjosti in energičnega, orlovskega obraza. Energija je bila sploh v njegovih očeh najvažnejša lastnost modernega človeka in gojil jo je v sebi s tem večjo vnemo, ker je imel v svojem življenju trenutne slabosti, nergavosti in romantične občutljivosti, ki so mu šle na živce.

Premagoval jih je vztrajno in jim kljuboval s ponosno žilavostjo.

Bil je vesten dečko, ki se je z enako vnemo učil in gojil sport. Ko je doraščal, ni zapadel nobeni vrtoglavi izkušnjavi in bil je zelo dober učenec na Ecole centrale. Zdaj je prevzel po očetu tovarne in se oženil. To je bilo pravilno nadaljevanje serioznega življenja, podvrženega krepki volji. Skrbno je izbiral ženo, ki naj bi bila dostojna deliti z njim to vzorno življenje. "Sem dobro vzgojen, omikan in izobražen, si je mislil brez domišljavosti in lažne skromnosti — moj položaj je sijajen in neodvisen, zvest in zanesljiv mož bom, potrebujem družico, ki bi bila vredna teh vrlin in ki bi razumela srečo skupnega življenja z menoj.

Izbral si je Alico Blanchardovo in k sreči je lahko združil svoja načela z globokimi čustvi zaljubljenosti.

Vitko mlado dekle rusih las in črnih oči, sladkega, odkritega obraza, mu je bilo res izredno všeč; vedel je, da je resna, že po naravi požrtvovalna in vdana, in tako je upal, da mu bo prava družica.

Srce in razum sta soglašala.

Zasnubil jo je. Alice je vsa srečna pritrdila.

Prvo resnejše nesoglasje — a Ludovik se ni zavedal, da gre za resno nesoglasje — se je pripetilo nekaj mesecev po poroki.

Nekega večera, ko se je vračal domov k večerji, mu je prihitela Alice v predsobo naproti.

— Dober večer, dragec — je zaklicala veselo. — K sreči se ne vračaš prepozno. Sestrična Germaina ima ložo za glavno skušnjo v gledališču in povabila je naju. Bila sem pri nji na obisku, kakor veš, in povedala mi je, da je namenjena v gledališče . . . To To se bomo zabavali! Sedi brž za mizo, potem se pa hitro oblečeva.

Aličino navdušenje je bilo tako veliko, da je malo manjkalo, da ni Ludovik pritrdil. Toda v naslednjem hipu ga je baš to navdušenje za prazen nič neprijetno dirnilo. Saj je vendar Alice vedela, da je hotel zvečer delati. Vedela je tudi, da se mu je upiralo hiteti z večerjo. In končno je tudi vedela, da je nerad hodil z doma dva večera zapored; a včeraj sta vendar obedovala pri starših.

— Draga moja — je dejal odločno — to ne gre. Saj vendar veš, da imam nujno delo. Poleg tega pa nimam rad nenadnih izprememb; utrujen sem in noče se mi oblačiti smokinga za večer, ki se bo zavlekel — poznam tvojo sestrično in njenega moža — do pozne noči . . . Toda glavno je tu moje delo, zaradi katerega ti moram odreči.

Alicin obraz ni več žarel.

— Ah, Ludvik, prosim te — mu je začela prigovarjati. — Ne veš, kako bi me veselilo . . . Tvoje delo pa ni tako nujno, saj si mi dovi sam priznal . . .

— Alice, prosim te, nikar mi ne prigovarjaj, dušica. Iz principa ne dovolim, da bi šla zabava pred delom.

Alice je pomislila, da je zabava, ki jo on žrtvuje delu, njena zabava; tega pa ni povedala možu, temveč je samo ponovila svojo prošnjo.

— Vem, da, vem, toda zaenkrat . . . tako prijetno bi preživela večer s teboj . . . In obljubila sem Germaine, da pridem . . .

— To je bila napaka, da si obljubila, ne da bi se bila posvetovala z menoj, to je vse . . .

— Torej naj ji telefoniram, da ne pridem? . . . Ludvik, kaj res . . . moram telefonirati?

— Seveda, dušica . . . Glej, ne bodi no neumna. Čudim se ti.

Ni ji gledal v oči, ker se je bal, da bi ga njen obupani obraz ne omehčal. Mislil je:

— Če popustim zdaj, bom moral vedno popuščati in vsem njenim muham se bom moral ukloniti.

— No, telefonirati moram — je vzdihnila kakor nesrečen otrok.

— Seveda.

Počasnih korakov je stopila k telefonu. Ali ni imela solznih oči?

Odšel je v svojo sobo; malo je manjkalo, da se ni vrnil k Alici in ji rekel, da pojdeta v gledališče . . . Toda energično se je premagal . . . Ne, ni smel popustiti, zanj in za Alico je bila to napaka, ki bi omajala bodoče soglasje v hiši.

Sedeč nasproti mrke Alice je obedoval z dobrim tekom, dobre volje in o gledališču ni več govoril. Isto se je ponovilo v naslednjih mesecih. Alice ni razumela, da ji mož iz principa noče ugoditi, in ob raznih prilikah je znova prihajala s predlogi in zopet so bile njene prošnje zaman.

Pozneje so postali njeni predlogi redki, končno so pa povsem utihnili. Ludvik si je čestital k svoji energiji. Alice je bila spoznala, kakšen dom hoče imeti. Vse je v redu.

Nekega dne je pa spoznal, da se je motil. Bilo je po obedu. Alice je dejala tebi nič meni nič:

— Sestrična Germaine mi je telefonirala, naj se odpeljem popoldne z njo v Versailles na čajanko.

— Že zopet te neumnosti. Mislil sem, da je to že urejeno . . . Glej, dušica, saj vendar veš, da sprejema moja mati danes goste in da računa s teboj . . .

— Saj sem vendar vedno na njenih čajankah, enkrat pa . . .

— Kaj, Alice?

— Torej ti nočeš! Že dobro.

— Nikar me ne sili.

— Dobro. Vedela sem, kako boš odgovoril. Toda jaz se odpeljem z Germaino v Versailles in se ne vrnem več k tebi. Nočem več živeti s teboj. Odkar sva se vzela, me neprestano tiraniziraš. Neznosen si v svoji tiraniji. Zadovoljila bi se bila z najmanjšim popuščanjem, z najmanjšo svobodo, in bodi brez skrbi, ne bila bi je zlorabila . . . Odidem, vrnem se k materi in dam se ločiti. Nikoli me nisi ljubil, jaz sem pa dolgo podlegala nespametni ljubezni do tebe. Zdaj . . . te ne ljubim več. Pri tebi ne morem ostati. To bi se končalo s tem, da bi te varala, a tega nočem. Sem poštena, raje odidem . . .

Bila je povsem mirna. Poslušal jo je prestrašen in ves iz sebe, kajti ljubil jo je. Rad bi kriknil, kako jo ljubil, rad bi jo bil prosil, naj ostane, obljubil bi ji bil, da se bo izpremenil . . . toda navada obvladati se in obvladati jo, ponos in samozavest sta ga zadržala, da je dejal samo:

— Če me hočeš pregovoriti s svojimi smešnimi grožnjami, te moram opozoriti, da se ti ne bo posrečilo.

Skomignil je z rameni in odšel v tovarno prepričan, da je govorila tako samo v razburjenosti. Toda zvečer se je vrnil in ni našel Alice; spoznal je, da mu ni grozila samo na jeziku. Njegova žalost je bila globoka. Hotel ji je pisati, sestati se z njo, prositi jo lepo odpuščanja . . . Toda samoljubje, jeza in ogorčenje mu ni pustilo.

Trpel je hudo in če ni mogel tega prikriti samemu sebi, je hotel vsaj prikriti pred drugimi . . . pred starši, pred prijatelji . . . zlasti pa pred njo. Sicer pa, morda se bo čez nekaj dni skesana in spokorjena vrnila.

Toda Alice se ni vrnila in Ludvik je ostal trden, čeprav ga je samota zelo težila. Končno ju je ločitev zakona definitivno ločila. Nesrečen in zbegan se je dolge mesece boril z vso energijo s svojo trmo, toda spoznal je, da je vse zaman. Sčasoma se je pa rana zacelila in ostal mu je samo spomin. Sklenil je pozabiti na Alico in drugič oženiti se.

To pot je bila njegova izvoljenka enako dražestna kakor Alice, toda čisto drugačnega značaja, vesela, koketna, vrtoglava. Pisala se je Fany Langlois. Ludvik se je zaljubil v njo s takim ognjem, da se je z iskrenim začudenjem vpraševal, kako je mogel toliko trpeti zaradi druge ženske. Ko je Fany sprejela njegovo ponudbo, se je ves srečen oženil z njo.

—Federated Pictures.

Frances Perkins, načelnica zveznega delavskega departmenta.

Toda to pot je skrbel za to, da bi svojo srečo ohranil. V težki osamljenosti je mnogo razmišljal o vzrokih svoje nesreče in priznal je, da je morda preveč uveljavljal svoja stroga načela napram Alici. Bil je trdno odločen, da ne bo ponovil te napake napram dražestnemu bitju, s katerim je znova začel svoje življenje. Vsako željo ji bo izpolnil, vso prostost ji da.

Navzlic pogostim notranjim bojem se je dosledno držal tega sklepa. Kakor je napenjal nekoč vso energijo, da bi nikoli ne pritrdil Alici in da bi se ne spozabil do nobene pozabljivosti napram nji, tako je skušal zdaj z enako energijo na vse pritrditi in izpolniti vsako njeno željo.

— Izgubil sem svojo prvo srečo, ker sem bil despotičen — si je očital. Bil sem krivičen in skrajno sebičen. Žena vendar ni sužnja . . . Bil bi smešen, če bi bil zopet tako trmast. Morda bi me tudi zapustila.

Ta misel ga je zadrževala v ljubosumnosti, ki jo je vzbujalo v njem ženino vedenje. Nikoli ji ni niti z besedico očital njene koketnosti, njenih pogostih flirtov in njene vedno večje neodvisnosti.

Katastrofa je prišla klasično enostavno. Nekega popoldneva, ko je bil baš prihajajen, je odšel iz tovarne že ob štirih in vrnil se je domov, kamor je prihajal navadno šele po sedmi. Vrata so se odpirala tiho, na preprogi se njegovi koraki niso slišali. Ludvik je odprl vrata v salon, kjer je bil pustil zjutraj svojo knjigo . . . Bil je prepričan, da Fany ni tam . . . In vendar je bila tam, in sicer v naročju mladega, lepega Ludvika Dubourga, ki je že prej vzbujal njegovo ljubosumnost.

Fant je urno odnesel pete po stopnicah za služinčad, ki jih je moral že dobro poznati. Ludvik je bil tako presenečen, da ni spravil iz sebe nobene besede; stal je nepremično in zrl na Fany.

— Sam si kriv — je vzkliknila in zaihtela. — Ljubila sem te, Ludvik, toda tako se ne ravna z ženo, kakor si ravnal ti z menoj. Ne ljubiš me. Ljubil si svojo prvo ženo, na njo si pazil, na njo si bil ljubosumen. Vem, kako je bilo. Mene pa ne ljubiš. Name nisi ljubosumen. Vseeno ti je, kaj počnem. Neprestano sem stopnjevala svoje poskuse vrtoglavosti, da bi videla, kako daleč sega tvoja brezbrižnost. Potem pa, razočarana, brez opore, brez vodstva . . . sem . . . Toda to je tvoja krivda. Ti si kriv! . . .

Ihtela je. Ludvik Dubois se je ves skrušen sesedel v naslanjač. Z grenkim občutkom je mislil na to, da za žensko čustvo niso pretrdna načela, pa naj bodo v tej ali oni smeri.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

NAČRT ZA ZDRUŽITEV VSEH ČEVLJARSKIH UNIJ

Washington, D. C.—(FP)—Na konferenci, katere so se udeležili predstavniki petih unij čevljarskih delavcev, je bil predložen načrt za konsolidacijo vseh unij v čevljarski industriji v eni močni organizaciji. Unije, ki so bile reprezentirane na konferenci, imajo okrog sto tisoč članov.

Resolucija, ki je bila sprejeta, poudarja veliko škodo, ki jo povzročajo delavstvu unije, ki tekmujejo med seboj v eni industriji. Iz tega razloga je potrebna konsolidacija vseh v močni organizaciji, ki bo uključevala čevljarske delavce v Združenih državah in Kanadi.

Resolucijo so podnesli tajnik J. Mara, predsednik unije Boots & Shoe Workers, ki je včlanjena v Ameriški delavski federaciji; Wm. J. Macksey od United Shoe & Leather Workers; John H. Nolan, predsednik Shoe Workers Protective unije; John Murphy od Brotherhood of Shoe & Allied Craftsmen in Stanley E. Mixon od American Shoe Workers unije.

William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, se je tudi udeležil konference, ki je osvojila sklep, da eksekutivni svet federacije sodeluje v pogajanjih za združitev čevljarskih unij, ki bo v kratkem izvedena.

Naznanilo in zahvala

Tem potom želimo naznaniti vsem našim prijateljem, sorodnikom in znancem tužno vest, da je preminul moj preljubljeni soprog, oče in stari oče

HUBERT DULAR

Umrl je dne 26. jan. 1935. Rojen je bil 3. nov. leta 1873 v Vavta vasi pri Novem Mestu. Pogreb se je vršil 29. jan. t. l. iz domače hiše na tukajšnje pokopališče v La Sallu, Ill. Na tem mestu se najsrčnejše zahvalimo vsem, ki ste nam na kakoršenkoli način pomagali in nas tolažili v uri žalosti. Tebi, dragi soprog in oče, pa želimo, počivaj v miru.—Žalujoči ostali: Anna Dular, soproga; Anna Trdin, Olga Malli in Mary Dular, hčere; Joseph Dular, sin in Angela Zahrastnik, sestra. La Salle, Ill.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in pošteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane $6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani že plačajo pri asesmentu $1.20 za tednik, se jim to pošteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člane S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado $6.00	Za Cicero in Chicago je.....$7.00
1 tednik in..... 4.80	1 tednik in..... 6.00
2 tednika in..... 3.60	2 tednika in..... 5.00
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in..... 3.00
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in..... 2.00
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in..... 1.00
Za Evropo je.....$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vsakej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bo moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravništvo zniževati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto $.....

1) Ime.....Čl. društva št.....

Naslov .....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2) .....Čl. društva št.....

3) .....Čl. društva št.....

4) .....Čl. društva št.....

5) .....Čl. društva št.....

Mesto .....Država .....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

AGITIRAJTE ZA "PROSVETO!"

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY
2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE
Telefon Rockwell 4906
CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vsa ustmena pojasnila